

فصلنامه مدیریت و پژوهش‌های دفاعی دانشکده و پژوهشکده دفاعی (دافوس)

سال چهاردهم، شماره ۷۹، پاییز و زمستان ۱۳۹۴ صص ۶۵-۲۴

بررسی تأثیر اشاعه فرهنگ بسیجی در مقابله با هژمونی آمریکا در سوریه در راستای پدافند غیرعامل

دکتر سعید کافی^۱

تاریخ دریافت: ۹۳/۹/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۳/۱۰/۲۰

چکیده

فرهنگ بسیجی مبتنی بر معیارهایی است که اشاعه آن می‌تواند به عنوان یک اقدام غیر عامل در برابر گسترش هژمونی آمریکا مؤثر باشد. گسترش فرهنگ بسیجی در منطقه بحرانی سوریه مانع تسلط آمریکا بر این کشور خواهد شد. از طرفی دیگر، توسعه هژمونی آمریکا مبتنی بر شاخص‌های فرهنگی، سیاسی، نظامی و اقتصادی است. در نتیجه، پژوهش حاضر به روش توصیفی - تحلیلی با رویکرد پیمایشی در صدد پاسخگویی به این پرسش است که اشاعه فرهنگ بسیجی در راستای اقدامات پدافند غیرعامل می‌تواند موجب مانع هژمونی آمریکا در سوریه شود؟ برای پاسخ گویی به این پرسش از روش گردآوری داده‌ها مبتنی بر ابزار پرسش‌نامه استفاده شده است. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم افزار اس.پی.اس. اس صورت گرفته و آلفای کرونباخ استاندارد برای تعداد ۳۰ پرسش عدد ۷۸۱. بدست آمد. بر اساس نتایج، تمامی شاخص‌های فرهنگ بسیجی در برابر توسعه هژمونی آمریکا در سوریه مؤثر واقع شدند.

کلید واژه‌ها: فرهنگ بسیجی، هژمونی، پدافند غیرعامل، آمریکا، سوریه

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه جامع امام حسین(ع)؛

مقدمه

بسیج همزاد با انقلاب اسلامی و همگام آن با تغییر و تحولات انقلاب است، بسیج نیازی به تعریف ندارد. بسیج روح حاکم بر انقلاب است و به واسطه دمیده شدن چنین روحی است که انقلاب سر زنده و بالنده باقی می ماند. حضرت امام خمینی (ره) به عنوان معمار کبیر انقلاب با تدبیر و حکمت متعالی خود روح بسیجی را در کشور دمیدند و فرهنگ بسیجی زیستن و بسیجی به شهادت رسیدن را در کشور اشاعه دادند. به لطف چنین فرهنگی بود که در عرصه های مختلف زندگی از جهاد سازندگی در روستاها تا عرصه جنگ و جهاد صحنه های بی بدیلی خلق شد. در مقابل چنین روحیه ای فرهنگ دیگری قرار دارد که تلاش می کند در عرصه های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و نظامی روح وابستگی، تقلید و تبعیت، خودباختگی و مصرف زدگی همراه با ضعف و وادادگی را ترویج کند. حاصل چنین فرهنگی تسلط غرب و اشاعه هژمونی آن در شئون مختلف زندگی بشر است. چنانچه کشور در برابر هژمونی غرب و در رأس آن آمریکا سر تسلیم فرود آورد و کرنش نماید، تمام هست و نیست خود را از نسل حاضر گرفته تا نسل های آتی تقدیم بیگانگان کرده است. حضور نظامیان آمریکایی در برخی از کشورهای جهان به عنوان مستشار با حق کاپیتالیسم، تأسیس شعب فروشگاه های فست فود با برندهای آمریکایی (مک دونالد و یا کی.اف.سی.) که مروج تغذیه به سبک آمریکایی هستند، اشاعه موسیقی ها و البسه غربی (مانند آهنگ های جاز و شلوارهای جین) و بسیاری از این موارد همگی در خدمت یک هدف هستند و آن بردگی ملل جهان به سبک نوین است. به گونه ای که کشورها خود عامل بردگی یکدیگر باشند.

در مقابل این هژمونی فرهنگ بسیجی قرار دارد که با معیارهای فرهنگ غربی و هژمونی آن در تضاد است. در این مقاله تلاش می شود تا ضمن بر شمردن شاخص های فرهنگ بسیجی و هژمونی غرب به نقش اشاعه فرهنگ بسیجی در مقابله با هژمونی آمریکا در صحنه سوریه پرداخته شود.

بیان مسأله

هژمونی در قالب اقدامات سخت و نرم خود را نشان می دهد. گاه اقدامات نرم می تواند کاری را که اقدامات سخت قادر به انجام آن نیست، با کمترین هزینه و کوتاه ترین زمان و با همراهی ساکنان

کشور هدف انجام دهد. در مقابل تهدیدهای سخت و نرم می توان مقابله سخت و یا نرم داشت. در کشور سوریه که از سال ۲۰۱۱ درگیر مناقشات داخلی شده است، تهدیدهای سخت به خوبی قابل مشاهده است. از طرفی دیگر، اشاعه فرهنگ بسیجی با تمام معیارهای آن می تواند به عنوان یک اقدام پدافند غیرعاملی در نظر گرفته شود. پژوهش حاضر با هدف بررسی موقعیت سوریه به عنوان یک کشور درگیر بحران درصدد است تا احتمال تأثیر اقدامات نرم را در قالب مجموعه اقدامات پدافند غیرعامل در برابر تهدیدهای سخت و نرم آمریکا و هم پیمانان آن در این کشور بسنجد. در نتیجه، در پژوهش حاضر این پرسش مطرح است که اشاعه فرهنگ بسیجی در قالب اقدامات پدافند غیرعامل می تواند در مقابله با هژمونی آمریکا در سوریه مؤثر باشد؟

اهداف پژوهش

هدف اصلی

تبیین تأثیر اشاعه فرهنگ بسیجی به عنوان یک اقدام پدافند غیرعامل در مقابله با هژمونی آمریکا در سوریه

اهداف فرعی پژوهش

الف) تبیین شاخص های فرهنگ بسیجی

ب) تبیین شاخص های هژمونی آمریکا

پرسش های پژوهش

پرسش اصلی

آیا اشاعه فرهنگ بسیجی به عنوان یک اقدام پدافند غیرعامل در سوریه موجب کاهش هژمونی آمریکا می شود؟

پرسش های فرعی

الف) فرهنگ بسیجی مبتنی بر چه شاخص هایی است؟

ب) شاخص های هژمونی آمریکا کدامند؟

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی - تحلیلی است و از ابزار مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی (برای سوابق پژوهش و مبانی نظری) و ابزار پیمایشی (پرسشنامه) برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. داده‌ها با استفاده از نرم افزار اس.پی.اس. مورد آزمون قرار گرفته‌اند و با استدلال‌های قیاس عقلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

در این پژوهش از نمونه‌گیری غیراحتمالی بهره‌گیری شده است. در واقع از طریق نمونه‌گیری هدفمند ساده به طبقه‌های جامعه نمونه دسترسی پیدا شده و برای احصاء حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است.

در این پژوهش فاصله اطمینان ۹۵٪ و ضریب خطا ۰/۱ استفاده شده است. با جاگذاری مقادیر فوق در فرمول تعیین نمونه، حجم نمونه مورد نیاز ۴۸ نفر به دست می‌آید، تعداد ۴۸ پرسشنامه توزیع شد که ۴۰ پرسشنامه تکمیل شد.

جدول شماره ۱: (شاخص آماری پایایی)

الفای کرونباخ	الفای کرونباخ استاندارد	تعداد سوال
۰.۸۵۳	۰.۷۸۱	۳۰

ادبیات و مبانی نظری پژوهش

هژمونی

هژمونی از واژه‌ی هژمون یونانی به معنای رییس یا فرمان‌روا است و اشاره است به تسلط یا تفوق کشوری بر کشورهای دیگر از طریق دیپلماسی یا تهدید به اطاعت و یا پیروی نظامی. این واژه اغلب به مفهوم مورد نظر "آنتونیو گرامشی" متفکر مارکسیست و نویسنده ایتالیایی به کار می‌رود که دلالت بر تسلط و استیلای یک طبقه نه فقط از جنبه اقتصادی بلکه از تمام جنبه‌های نظامی، سیاسی و فرهنگی دارد. به نظر گرامشی، سلطه‌ی سرمایه‌داران فقط به وسیله‌ی عوامل اقتصادی تامین نمی‌شود، بلکه نیازمند قدرت سیاسی و نیز یک سیستم یا دستگاه فرهنگی یا ایدئولوژیک است که

کارش فراهم کردن موجبات رضایت طبقه تحت سلطه است. این دستگاه در جوامع سرمایه‌داری عبارتند از نهادهای جامعه مدنی مثل دولت، احزاب، کلیسا، خانواده و حتی اتحادیه‌های کارگری. ثبات جوامع سرمایه‌داری نیز ناشی از سلطه‌ی فرهنگی دستگاه حاکم بر طبقه ضعیف است. با این که نیروی سیاسی (جبر) همواره دارای اهمیت است، اما نقش ایدیولوژی (فرهنگی) در تحصیل رضایت طبقات تحت سلطه حتی ممکن است از آن هم مهم‌تر باشد. موازنه‌ی میان جبر و رضایت، از جامعه‌ای به جامعه‌ی دیگر فرق می‌کند؛ به طوری که اهمیت دومی در جوامع سرمایه‌داری بیش‌تر است. به طور کلی این واژه به مفهوم تسلط و برتری است که عبارت است از چیره‌دستی و مهارت بیش‌تر در امور دیپلماسی و روابط دیپلماتیک بین دولت‌ها و برخی از پژوهش‌گران در مورد تفوق نظامی‌گری نیز این واژه را به کار برده‌اند که ظاهراً در اسناد و آرشیو خبری رسانه‌های جمعی اروپا و آمریکا در این زمینه سابقه‌ی فراوان وجود دارد. (El-Malek, 2015, P.21)

در نظام سیاست بین‌الملل و مناسبات دولت‌ها، هژمونی یا چیرگی مفهوم بسیار مهمی به شمار می‌آید. فهم نوع هژمون، ستیزه‌جو یا صلح‌جو بودن ماهیت آن، در تحلیل و تبیین مسائل بین‌المللی بسیار تعیین‌کننده است. بر این اساس و با یک نگاه تاریخی تحول هژمونی آمریکا را می‌توان در چهار دوره مورد بررسی قرار داد:

الف: هژمونی مطلق؛ که دوران ایجاد، تثبیت و حاکمیت هژمونی مطلق ایالات متحده محسوب می‌شود. سال‌های ۱۹۴۵ تا ۱۹۶۹ دوران وفور منابع عظیم و امکانات بود که عوامل و ابزارهای قدرت آمریکا به این کشور اجازه می‌داد تا بتواند به راحتی پیگیر منافع اقتصادی و عمومی خود باشد. در این دوره بالاترین میزان رضایت مندی و وحدت نظر میان قدرت هژمونیک آمریکا و هم‌پیمانانش حاکم بود. (Aimée, 2014, P.32)

ب: هژمونی در افول؛ دولتمردان آمریکایی، پس از سپری کردن عصر طلایی خود، در سال ۱۹۷۳ با بحران اضافه‌انباشت روبرو شدند که در پاسخ به این بحران، رویه و خط مشی اقتصادی جدیدی را دنبال کردند. دوران افول هژمونی آمریکا مربوط به سال‌های ۱۹۷۰ تا ۱۹۷۹ می‌باشد که طی آن مؤلفه‌ها و شاخص‌های مشروعیت هژمونیک آمریکایی کم‌رنگ و روابط هژمون با اعضای نظام

بین الملل در ابعاد گوناگون ضعیف گردید. (Santa Cruz, 2014, P.41)

ج: پسا هژمونی؛ سال‌های پس از ۱۹۸۰، دوران پایان هژمونی آمریکا می‌باشد. در این دوران تفاهم حاکم بر روابط هژمون ایالات متحده و هم پیمانان بین المللی آن در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی و نظامی از بین می‌رود. (Fues, et. al, 2014, p.11)

د: تجدید هژمونی؛ این دوره بعد از حوادث یازده سپتامبر سال ۲۰۰۱ جلوه گر شده است. دوره‌ای که مصادف با قدرت نومحافظه کاران در آمریکا بود که طی آن از جهت گیری‌های سیاسی و انزوای بیل کلینتون به شدت انتقاد می‌شد. نومحافظه کاران نقش و جایگاه راهبردی برای ایالات متحده در جهان قائل بودند که باید به عنوان کدخدای جهان و نگهبان بین المللی ایفای نقش نماید. (Heiner, et. al, 2015, p.43)

هژمونی هنگامی شکل می‌گیرد که یک کشور در تمامی مقوله‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی در شرایطی است که در سطحی بسیار متفاوت تر از دیگر قدرت‌ها قرار دارد. هژمونی تنها زمانی شکل می‌گیرد که رقابت ارزشی و یا به عبارتی تضاد ایدئولوژیک بین قدرت‌های برتر نظام وجود ندارد و یک کشور در رابطه با تمامی مقوله‌های قدرت از یک تمایز کیفی و کمی برخوردار است. کشوری در موقعیت هژمونی قرار می‌گیرد که زیربنای مستقر در آن کشور مشروعیت جهانی می‌یابد. این بدان معنا است که ساختار اقتصادی حاکم در آن کشور در تمامی جهان مطلوب پذیرفته می‌شود و هیچ سیستم اقتصادی دیگر آن را به چالش جدی نمی‌گیرد. در کنار این تمایز باید آگاه بود که هژمون کشوری است که روبنای حاکم در آن کشور نیز از مقبولیت و مشروعیت جهانی برخوردار است. ارزش‌های سیاسی و فرهنگی کشور هژمون در جهان با رقابت جدی روبه رو نیست و مفاهیم سیاسی و الگوهای ارزشی آن کشور در جهان مطلوبیت همه گیر می‌یابد. آمریکا یک کشور هژمون است چرا که سرمایه داری - زیربنا و لیبرالیسم - روبنا - امروزی در سرتاسر جهان به شکل‌های گوناگون چه ضمنی و چه صریح اشاعه می‌شوند. هژمونی منطقه‌ای نیست بلکه جهانی است و هژمونی منطقه‌ای نداریم و تنها این واژه برای آمریکا استفاده می‌شود. (Holzapfel, et. al, 2015, p.13)

شاخصه‌های فرهنگ بسیجی از منظر امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

باز تعریف هویت بسیجی و تعمق و تدبر در فهم آن یکی از ضروری‌ترین نیازها و وظایف مهم نسل امروز بسیج در آستانه آغاز دهه چهارم انقلاب اسلامی است که بدون توجه به آن، نگرش بسیجی در معرض تهدید خطرات و آفات جدی قرار خواهد گرفت. بی‌شک از آنجا که بسیجیان فرزندان عزیز و صالح رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) و شاگرد خلف ایشان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای هستند، برای رسیدن به شناختی حقیقی از معنای بسیجی و مولفه‌ها و شاخصه‌های هویت بخش نگرش بسیجی، باید به سراغ آراء و نظرات ایشان رفت و کلام این دو بزرگوار را مرور نمود. با مرور آراء و نظرات ایشان می‌توان موارد زیر را به عنوان مهمترین شاخصه‌های نگرش بسیجی برشمرد:

اهل ارتباط با خدا

اولین شاخص در توصیف بسیجیان، ارتباط ویژه‌ای است که بین ایشان و خداوند متعال وجود دارد. بسیجی با خدامحوری آغاز می‌شود و دیگر شاخصه‌های آن نیز شاخه‌ای از ریشه آن است. به واقع روح و جوهره نگرش بسیجی با توحید و وحدانیت و ارتباط با خالق هستی آغاز می‌شود و کار و تلاش برای رضای اوست که معنا می‌یابد. رهبر معظم انقلاب اسلامی در وصف بسیجیان می‌فرماید: "یک ویژگی این است که در بسیج ملت ایران، مایه‌ی اصلی، ارتباط با خداست. جوان بسیجی یا هر قشری از قشرهای آن؛ یعنی مرد و زن و پسر و جوان بسیجی، دارای یک ارتباط معنوی و صمیمی با خداست. این، مایه‌ی اصلی کار است. آن عاملی که موجب می‌شود انسان در میدان‌ها خسته نشود، یاد خداست. آن نیرویی که انسان را در مقابل همه‌ی قدرت‌ها با قوت کامل نگه می‌دارد، توکل به خداست. اگر توکل و اعتماد به خدا و ارتباط با خدا بود، حرکت مردمی و بسیجی، حرکتی پایدار و ماندگار خواهد بود. و اگر نبود، یک هیجان و اشتعال در برهه‌ای از زمان پیدا می‌شود، ولی باقی نمی‌ماند و از بین می‌رود. شما اگر نگاه کنید، در دنیا کشوری را با خصوصیات کشور ایران پیدا نخواهید کرد که توانسته باشد در مقابل آن همه دشمن بایستد، بر آنها غالب شود، موانع را بردارد، راه خود را بگشاید، و در جهت اهداف خود حرکت کند. غالباً در

کشورها، در انقلاب‌ها و در حرکت‌های عمومی، به خاطر فشارها و معامله‌گری‌ها، انحراف پیدا شده است. آن چیزی که تا امروز، این حرکت را در ایران اسلامی این‌طور مستقیم به سمت هدف هدایت کرده است، همین ایمان شما، ارتباطتان با خدا و روحیه‌ی دعا و تضرعی است که در نیروهای بسیجی ما وجود دارد. این، همان دعای کمیلی است که شما مقید بودید و هستید بخوانید. این، همان نماز جمعه‌های شماست. این، همان توسلات و توجهات شما به ائمه علیهم‌السلام است. و این پیوند و رابطه‌ی معنوی است که همه چیز را حفظ کرده است. این، یک خصوصیت است که در جاهای دیگر نیست، و باید آن را حفظ کنید." (بیانات مقام معظم رهبری در جمع بسیجیان به مناسبت هفته بسیج، ۱۳۷۶/۹/۵)

اهل اخلاص در عمل

شاخص دیگر برای شرح نگرش بسیجی اخلاص است. بدین معنا که عمل جهادی و حضور بسیجیان در صحنه نه برای کسب قدرت و یا منافع شخصی و مادی و یا رضایت دیگران، بلکه تنها مبتنی بر انجام وظیفه و کسب رضای الهی صورت می‌گیرد. در این نگرش، اگر عملی مبتنی بر اخلاص صورت نگیرد، بی‌ارزش بوده و پذیرفته نخواهد بود.

حضرت امام(ره) در شرح ویژگی‌های بسیجیان می‌فرماید: "بسیج لشکر مخلص خداست که دفتر تشکل آن را همه مجاهدان از اولین تا آخرین امضا نموده‌اند. من همواره به خلوص و صفای بسیجیان غبطه می‌خورم و از خدا می‌خواهم تا با بسیجیانم محشور گرداند، چرا که در این دنیا افتخارم این است که خود بسیجی‌ام." (صحیفه نور، جلد ۲۱، ص ۱۹۵، ۶۷/۹/۲)

رهبر معظم انقلاب اسلامی با یادکردن از اخلاص به عنوان شاخصه رفتار بسیجی می‌فرماید: "من به شما عزیزانم عرض کنم که یکی از برجسته‌ترین خصوصیات که ما برای فرد بسیجی قائل هستیم، عبارت است از صفا و خلوص. اخلاص و معنویت بسیجی و ارتباط با خدا در بسیجی، یک خصوصیت عمده است." (بیانات مقام معظم رهبری در جمع بسیجیان، ۱۳۶۹/۴/۵)

اهل کار برای رضای خدا

بسیجی برای خدمت طلب مزد نداشته و متنی بر جامعه ندارد. بسیجی در عمل جهادی خود با خدا

معامله کرده است و ارزش و اجر کار او قابل پرداخت با پاداش های دنیوی نیست.

آیت الله خامنه‌ای در این زمینه فرموده است: "شرط دیگر این است که در مقابل این حرکت و کار، از کسی مزد نخواهد. مزد، مربوط به جایی است که کسی از بیرون به ما انگیزه می‌دهد - این کار را بکن، این پول را بگیر - وقتی ما از درون و عمق جان و از عشقمان انگیزه می‌گیریم، از چه کسی می‌خواهیم مزد بگیریم؟ مزد دادن، تحقیر ماست؛ تحقیر انسانی است که از درون دارد می‌جوشد. اینها خصوصیات یک انسان بسیجی است؛ فرهنگ بسیج یعنی این. عزیزان بسیجی این را قدر بدانند و ارکان بسیجی بودن را در خودشان تقویت کنند. بسیجی بودن ارکانی دارد. همه‌ی ما باید این ارکان را روزبه‌روز در خودمان تقویت کنیم جوانان عزیز! بارها گفتیم که در درجه‌ی اول، روحیه‌ی اخلاص و روحیه‌ی بصیرت است. این اخلاص و بصیرت روی هم اثر می‌گذارند. هرچه بصیرت شما بیشتر باشد، شما را به اخلاص عمل نزدیکتر می‌کند. هرچه مخلصانه‌تر عمل کنید، خدای تعالی بصیرت شما را بیشتر می‌کند. «اللّٰهُ وَلِيّٰ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يٰخُرْجُهُمْ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ»؛ خدا ولی شماست. هرچه به خدا نزدیکتر شوید، بصیرت شما بیشتر خواهد شد و حقایق را بیشتر می‌بینید. نور که بود، انسان میتواند واقعیات و حقایق را مشاهده کند. وقتی نور نباشد، انسان واقعیات را هم نمیتواند ببیند؛ «وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَوْلِيَآئُهُمُ الطَّاغُوْتُ يٰخُرْجُوْنَهُمْ مِنَ النُّوْرِ اِلَى الظُّلُمٰتِ». (۵) وقتی طغیان جلوی چشم انسان را بگیرد، وقتی هوی‌های نفس - که طاغوت حقیقی‌اند و در وجود خود ما بدرت از فرعونند - جلوی چشم ما را بگیرند، وقتی جاه‌طلبی‌ها و حسادت‌ها و دنیاطلبی‌ها و هوی‌پرستی‌ها و شهوترانی‌ها جلوی چشم ما را بگیرند، واقعیات را هم نمیتوانیم مشاهده کنیم."

(بیانات مقام معظم رهبری در جمع ۱۱۰ هزار بسیجی در روز عید غدیر، ۱۳۸۹/۹/۴)

اهل گمنامی و بی‌نشانی

بسیجی از آنجا که رفتارش را با اخلاص و تنها برای خدا انجام می‌دهد، منطقی است که به دنبال نام و نشان نبوده و از هرگونه شهرت و تبرج دوری گزیند. به همین خاطر است که حضرت روح الله (ره) در وصف بسیجیان چنین می‌سراید: "بسیج میقات پابرهنگان و معراج اندیشه پاک اسلامی است که تربیت یافتگان آن، نام و نشان در گمنامی و بی‌نشانی گرفته‌اند." (صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۱۹۴)

این گمنامی و بی‌نشانی در اظهارات رهبر معظم انقلاب نیز چنین برجسته شده است: "حتّی در

میدان‌های علمی در عرصه‌های علمی، جوانان مؤمن که خصوصیتشان همین است که مؤمن‌اند، دنبال نام و نشان نیستند، از همه‌ی ظرفیت استفاده می‌کنند؛ هدف هم آرمان‌های نظام اسلامی است. معنای بسیجی این است." (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمع کثیری از بسیجیان کشور، ۸۸/۹/۴)

اهل حضور در صحنه

یکی از مهم‌ترین شاخصه‌های نگرش بسیجی، مساله حضور در صحنه است. بسیجی عارفی عزلت‌نشین نیست که تنها به ذکر و خودسازی فارغ از اجتماع زیست کند، بلکه عارفی است مجاهد که با تیزی و بصیرت همواره در صحنه حاضر است. او در صحنه است تا حافظ ارزش‌ها باشد و به تعبیر رهبر عزیزمان "بسیجی باید در وسط میدان باشد تا فضیلت‌های اصلی انقلاب زنده بماند." (بیانات مقام معظم رهبری در جمع فرماندهان نیروهای مقاومت بسیج سراسر کشور، ۷۱/۴/۲۲)

اهل عمل مجاهدانه

مؤلفه دیگری که ماهیت تلاش و کوشش بسیجی را از دیگر تلاش‌ها و فعالیت‌های مشابه متمایز می‌سازد، آن است که تلاش بسیجی عملی جهادی است که برای مقابله با اقدامات دشمن و مهار ترفندهای آن صورت می‌گیرد. به واقع عمل بسیجی جهادی خالی از جهت و تلاشی بدون هدف نیست، بلکه مبارزه‌ای است عملی برای مقابله با دشمن و دفاع از اسلام و آرمانهای انقلاب اسلامی. به فرموده حکیم فرزانه انقلاب اسلامی: "معنای بسیج، توأم کردن ایمان و عمل است؛ عمل مجاهدانه، نه صرفاً عمل شخصی. از نظر اسلام، ایمان مجرد از عمل، یک حداقل است. ایمان کامل و ایمان حقیقی آن ایمانی است که با جهاد در میدان عمل همراه باشد." و "الذین امنوا و هاجروا و جاهدوا فی سبیل اللّٰه و الذّٰین آووا و نصرّوا اولئک هم المؤمنون حقّاً"؛ (انفال: ۷۴) مؤمن حقیقی آن کسی است که ایمان را با جهاد و هجرت و نصرت همراه می‌کند. تشخیص بسیجی به این است. این فکر غلط و انحرافی که ما ایمان را منهای عمل و منهای جهاد، برای تقرب الی اللّٰه کافی بدانیم، این آیه و آیات زیادی آن را رد می‌کنند. بسیج، قائم به همین است که ایمان همراه با عمل، آن هم عمل مجاهدانه باشد." (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار هزاران نفر از بسیجیان استان قم، ۸۹/۸/۲)

اهل زندگی شهادت طلبانه

عمل مجاهدانه توأم با خطراتی است که مجاهد فی سبیل الله آن را پیش از آغاز حرکت انتخاب کرده و به جان خریدده است. به واقع زندگی مجاهدانه با نوعی "مرگ آگاهی" همراه است و اوج و کمال خود را در "شهادت در راه خدا" تعریف می‌کند. به تعبیر رهبر معظم انقلاب اسلامی: "بالاترین خطر برای انسان، جان باختن است. در مکتب بسیج، نام این جان باختن "شهادت" است. شهادت بالاترین ارزش عاشورایی انسان و بالاترین ارزش در معیار ارزش‌های معنوی است. در روایت وارد است: "فوق کل ذی برّ برّ حتى یقتل الرّجل فی سبیل اللّهِ"؛ بالاتر از هر فضیلتی، ارزشی و معنویتی، ارزش دیگری وجود دارد، تا وقتی که فرد به شهادت می‌رسد، که بالاترین ارزشهاست. آن معنای جهاد است و این معنای شهادت است... جهاد و شهادت، دو فصل بزرگ حرکت بسیجی است" (بیانات مقام معظم رهبری در میدان صبحگاه ستاد نیروی مقاومت بسیج، ۸۴/۶/۲)

اهل تلاش عاشقانه و مومنانه

شاخصه مهم در بررسی نگرش بسیجی آن است که حضور در میدان مقابله با دشمنان از روی اجبار و اکراه نیست، بلکه نوعی حرکت عاشقانه و مخلصانه است که از روی شوق و ایمان، و اراده، انتخاب شده است. چرا که "فرق است بین آن نیروهایی که به عنوان وظیفه‌ی سازمانی وارد میدان دفاع می‌شوند، با نیروهایی که به دنبال وظیفه‌ی ایمان و عشق و به دنبال دستور قاطع عواطف برخاسته از اعماق جان وارد میدان می‌شوند. این بسیج است." (بیانات مقام معظم رهبری در مراسم دیدار گروه کثیری از سپاهیان و بسیجیان در مشهد ۷۸/۱۰/۶)

صاحب اراده و همت بلند

یکی دیگر از مؤلفه‌های که موجب ممتاز شدن بسیجی در جامعه اسلامی و موفق بودن آن در همه عرصه‌هایی که ورود می‌یابد است، آن است که حرکت بسیجی مبتنی بر همت و اراده بلند شکل می‌گیرد. جهان‌بینی و تربیت بسیجی از او انسانی با همت ساخته که در برابر سختی‌ها تاب می‌آورد و تلاش و مبارزه را بر عافیت‌طلبی ترجیح می‌دهد. رهبر معظم انقلاب اسلامی این شاخصه بسیجی بودن را چنین شرح می‌دهد: "همه آماده نیستند از راحتی و حضور پای بخاری گرم در زمستان یا

کولر خنک در تابستان صرف نظر کنند؛ همه حاضر نیستند برای خودشان دشمن بتراشند؛ همه حاضر نیستند در یک راه دشوار عرق بریزند و سنگلاخ‌ها را بنوردند؛ انسانی با همت و با اراده می‌خواهد. پس عزم و اراده‌ی کار کردن و گذشت از راحتی و آسایش هم یک شرط است." (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار دانشجویان بسیجی، ۸۴/۳/۵)

پیشرو بودن و خط شکنی

ویژگی ممتاز دیگر بسیج پیشرو بودن است. جرات و جسارت حضور در عرصه‌هایی که تا به حال کسی بدان وارد نشده است، تنها برای اراده‌های بلندی ممکن است که دل در گرو ایمان الهی داشته و از غیر خدا ترسی ندارد. و در این میان بی‌شک بسیج خط شکن میادین خطرناک و عرصه‌های درنوردیده نشده است و این حقیقتی است که رهبر معظم انقلاب اسلامی بدان چنین اشاره می‌کنند: "بسیجی یک فرهنگ است و اگر بخواهیم این فرهنگ را در یک جمله تعریف کنیم، باید بگوییم پیشرو بودن در همه‌ی عرصه‌های اساسی زندگی"

ایشان در جایی دیگر می‌افزایند: "بعد از دوران جنگ هم در همه‌ی حوادث، بسیج جلو دار بوده است، پیشرو بوده است، خط شکن بوده است. اگر بحث اقتدار سیاسی و ایستادگی سیاسی مطرح بوده، این جریان عظیم بسیج مردم در سرتاسر کشور این شعار را تثبیت کردند، به رخ دنیا کشیدند؛ اگر بحث فرهنگی بوده است، اگر بحث سازندگی بوده است، چقدر در سرتاسر این کشور کارهای عظیم به وسیله‌ی نیروهای بسیجی انجام گرفت." (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمع کثیری از بسیجیان کشور، ۸۸/۹/۴)

دغدغه‌مندی و مسئولیت‌پذیری

یکی دیگر از شاخصه‌های نگرش بسیجی دغدغه‌مندی و مسئولیت‌پذیری است. بسیجی فردی عافیت طلب و غیر مسئول در قبال جامعه نیست. بسیجی از کنار معضلات و نابسامانی‌ها به سادگی نمی‌گذرد، بسیجی دردمندی است که کمبودها و تبعیض‌ها خواب راحت را از او گرفته و او را به میدان مبارزه با آن کشانده است.

"یک سیاستمدار بسیجی، یک نظامی بسیجی، یک دانشجوی بسیجی، یک روحانی بسیجی، یک کشاورز بسیجی، یک کارگر بسیجی، یک محقق و دانشمند بسیجی، یک استاد بسیجی، از

همه‌ی قشرها یک بسیجی، آن کسی است که مقدرات و امکان خود را در راه هدف‌های عظیم این ملت به میدان می‌آورد؛ خود را سهم می‌کند؛ خود را مسؤول می‌داند و مایل نیست کنار بنشیند، تا دیگران تلاش کنند، او هم نگاه کند؛ یا آنجایی که سودمند است، سودش را ببرد؛ و یا تا یک گوشه‌اش ساییده شد، بنا کند به ایراد گرفتن و اعتراض کردن؛ این جور انسان هم در جامعه داریم؛ بسیجی آن کسی است که این گونه نیست." (دیدار هزاران نفر از بسیجیان سراسر کشور، ۸۴/۹/۷)

و همین روحیه بسیجی است که او را به عنوان یک عدالت‌خواه در جامعه، میدان‌دار مبارزه با فقر و فساد و تبعیض می‌کند. به فرموده رهبری: "بسیجی عدالت‌طلب است. عدالت‌طلبی فقط این نیست که انسان شعار عدالت‌طلبی بدهد؛ نه، باید این را واقعاً بخواهد. عدالت‌طلبی به این نیست که انسان رودرروی کسی بایستد و بگوید تو عدالت‌طلب نیستی؛ نه، این، ساز و کار دارد. باید جامعه به نقطه‌یی برسد که سیاست‌های عدالت‌طلبانه در آن طراحی شود و دستگاه اجرایی طوری باشد که سیاست‌های عدالت‌طلبانه فرصت عملیاتی شدن و اجرایی شدن پیدا کند." (بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار دانشجویان بسیجی، ۸۴/۳/۵)

آرمان‌خواهی توأم با عمل‌گرایی

بسیجی آرمان‌گراست و به دنبال تحقق آرمان‌های الهی در جامعه است، اما نه آرمان‌گرایی که تنها در شعارگرایی تجلی کند. بلکه آرمان‌گرایی که برای دستیابی به اهداف و آرمان‌ها با تدبیر و عقلانیت و توجه به مقتضیات زمان و ضرورت‌ها و واقعیت‌های جامعه، برای تحقق آرمان‌ها برنامه‌ریزی و تلاش می‌کند. به همین خاطر است که رهبری در تبیین ویژگی بسیجی می‌فرماید: "بسیج یعنی حرکت عظیم ملت ایران، همراه با آگاهی؛ احساس آمیخته‌ی با عقلانیت؛ حرکت و عمل آمیخته‌ی با مبنای فکری؛ عمل‌گرایی همراه با آرمان‌گرایی و دیدن افق‌های دور دست؛ اینها مجموعه‌ی است که ذهنیت و هویت بسیج را تشکیل می‌دهد." (بیانات مقام معظم رهبری در میدان صبحگاه ستاد نیروی مقاومت بسیج، ۸۴/۶/۲)

اهل بصیرت

مؤلفه دیگر بسیجی آن است که اهل فهم و صاحب بصیرت است. به معنای آن که وضعیت سیاسی،

فرهنگی و اجتماعی خود را می‌شناسد و با تکیه بر شاخصه‌ها و آموزه‌های اسلامی، می‌تواند پدیده‌های سیاسی-اجتماعی را فهم کند و مورد ارزیابی قرار دهد. بصیرت مطلوب بسیج از ایمان وی حاصل شده است و به واقع "ایمان روشن، ایمان بابصیرت... همان چیزی است که بسیجی به آن متمیز است." (بیانات معظم له در دیدار گروه کثیری از پاسداران و بسیجیان به مناسبت میلاد امام حسین(ع) و روز پاسدار، ۷۷/۹/۲)

مبنتی بر رهنمودهای رهبر انقلاب اسلامی "بسیج نه به پول وابسته است، نه به عنوان و جاه و جلال وابسته است، نه به دستور از بالا وابسته است. معیار بسیج، بصیرت است و ایمان. ایمان از دل او می‌جوشد، او را به کار وادار می‌کند؛ بصیرت هم به او تفهیم می‌کند که چگونه حرکت کند، معیارها را چگونه تشخیص بدهد، راه را چگونه طی کند. این معنای بسیجی است." (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمع کثیری از بسیجیان کشور، ۸۸/۹/۴)

به فرموده حکیم بزرگ انقلاب اسلامی: "اساس بسیج در جمهوری اسلامی، بر آگاهی است. در این جا نظام جمهوری اسلامی هرگز نخواسته است عده‌ای بیایند و چشمهایشان را ببندند و با اطاعت کورکورانه و بی‌خبر از آنچه که اتفاق می‌افتد، به میدان بروند و اسلحه‌ها را بکشند و بنای جنگیدن بگذارند. این را ما نخواستیم. جمهوری اسلامی و امام این جمهوری - رضوان و رحمت خدا بر او - عکس این حرکت کردند. ملت ما با آگاهی راه‌افتاد، میدان را انتخاب کرد و در آن میدان جنگید." البته بصیرت داشتن مفهومی متغیر است که بطور مستمر باید تقویت شود و بر بصیرت‌مان افزوده شود. لذا یکی از توصیه‌های مهم رهبری به بسیجیان افزایش بصیرت بوده است. معظم‌له در یکی از دیدارها به بسیجیان چنین توصیه می‌کند:

"جوانان عزیز! بسیجیان عزیز! هر جای کشور که هستید، این بصیرت را روزبه‌روز زیاد کنید. نگذارید بعضی از نیازهای مادی و مسائل کوچک، جلو بصیرت‌ها را بگیرد. بصیرت‌تان را حفظ کنید و دشمنان را بشناسید. دشمن، ترفندهای گوناگون دارد؛ و آن ملتی موفق می‌شود که فریب نخورد." (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار فرماندهان «بسیج» سراسر کشور، ۷۱/۸/۲۷)

دشمن شناس

دشمن شناسی، مولفه برجسته دیگری در نگرش بسیجی است. بسیجی از آنجا که جهان بینی خود را

مبتنی بر آموزه‌های اسلام ناب محمدی (ص) شکل داده است، به دشمن و ترفندهای او بیش از دیگران حساس است. بسیجی کسی است که با چشمانی باز و هوشیاری تمام از دشمن غفلت نورزیده و خشم و کینه انقلابی خود را برای مقابله با آن در سینه نگه داشته است. و همین رویکرد دشمن شناسانه بسیجیان است که بسیج را به خاری در چشم دشمن بدل ساخته است. حکیم دشمن شناس انقلاب اسلامی در وصف دانشجویان بسیجی می‌فرماید: "دانشجوی بسیجی کسی است که دشمن کمین گرفته را از یاد نمی‌برد و غافلانه، خود و دانشگاه و کشورش را به دست تطاول دشمن نمی‌سپرد." (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از جهادگران جهاد سازندگی، ۷۷/۷/۱۴)

این صف ممتاز در دیگر اقشار بسیج نیز نهادینه شده است و آن را "به مجموعه‌ای تبدیل کرده که دشمن را بیمناک و دوستان را امیدوار و خاطر جمع می‌کند." (بیانات مقام معظم رهبری در جمع بسیجیان به مناسبت هفته بسیج، ۷۶/۹/۵)

نظم و انضباط

بی‌شک تحقق آرمانها بدون داشتن برنامه ریزی و نظم و انضباط محقق نخواهد شد. لذا بسیجی در عمل مجاهدی است که مبتنی بر نظم و انضباط حرکت می‌کند. البته از آنجا که تلاشگری معطوف به هدف است و برای تحقق آرمانها و دفاع از ارزشها با همه توان وارد میدان می‌شود، در صورت رسیدن به بن‌بست، راههای متعددی را مرور و بررسی می‌کند، و با اولین مانع در جا نزده و کناره‌گیری نمی‌کند. اما این بدان معنا نیست که ملزم به رعایت نظم و قانون نیست و البته دشمنان برای تخریب چهره بسیجیان، بسیج را به بی‌نظمی متهم می‌کنند. رهبر معظم انقلاب اسلامی در نفی این اتهام می‌فرماید: "این فکر غلط باید از ذهنهای دیگران بیرون رود که بسیجی کسی است که مقررات را رعایت نمی‌کند؛ برعکس، آن کسی بسیجی تر است که مقررات را بیشتر رعایت می‌کند؛ به خاطر آن که این فرد بیشتر از همه برای نظام دل می‌سوزاند و مقررات، لوازم قطعی اداره‌ی درست نظام است." (سخنرانی مقام معظم رهبری در مراسم بیعت جمع کثیری از بسیجیان نمونه، ۶۸/۴/۶)

اعتدال‌گرایی

مؤلفه دیگری که می‌توان از آن به عنوان یکی از شاخصه‌های رفتاری نگرش بسیجی یاد کرد،

اعتدال‌گرایی است. به واقع با افراطی‌گری و تفریط‌گرایی نمی‌توان آرمان‌های الهی را محقق کرد، چرا که راه به انحراف و انحطاط دارد. لذا رهبری معظم به بسیجیان توصیه می‌کنند: "افراط نباید باشد، تفریط هم نباید باشد. توجه کنید که افراط هم همان اندازه ضرر می‌زند که تفریط. عمل نکردن یقیناً مضر است، عمل افراط‌آمیز هم به همان اندازه مضر است؛ مراقب باشید." (در دیدار مقام معظم رهبری با هزاران نفر از بسیجیان استان قم، ۸۹/۸/۲)

فعال و با نشاط

مجموعه شاخصه‌های برشمرده از بسیجی یک انسان پرتحرک و بانشاط می‌سازد که امیدوارانه و با توکل به خداوند متعال وارد عرصه‌های مختلف شده و به محیط نیز حرکت و حیات می‌بخشد. به تعبیر رهبر معظم انقلاب اسلامی: "اگر بتوانید بسیج را هر چه فراگیرتر کنید و دل‌های بیشتر و نشاط‌متر اکم‌تری را وارد این صحنه‌ی عمل بکنید، آینده‌ی این کشور تضمین شده‌تر است. روحیه‌ی بسیجی یک روحیه‌ی است که اگر در هر نقطه‌ی و در هر قشری به وجود بیاید، در آن‌جا فعالیت و نشاط و حرکت و حیات را مضاعف و چند برابر می‌کند؛ این معنای بسیج است." (در دیدار مقام معظم رهبری با هزاران نفر از بسیجیان سراسر کشور، ۸۴/۹/۷)

پاسدار خطوط فاصل

و کلام آخر اینکه فرهنگ بسیج را امام خامنه‌ای این‌گونه ترسیم می‌فرمایند: "بسیج سیاسی است، اما سیاست‌زده نیست، سیاسی کار نیست، جناحی نیست؛ بسیج مجاهد است، اما بی‌انضباط نیست، افراطی نیست؛ بسیج عمیقاً متدین و متعبد است، اما متحجر نیست، خرافاتی نیست؛ بسیج با بصیرت است، اما از خود راضی نیست؛ بسیج اهل جذب است - گفته‌ایم جذب حداکثری - اما اهل تسامح در اصول نیست؛ بسیج غیور است، پاسدار خطوط فاصل است؛ بسیج طرفدار علم است، اما علم‌زده نیست؛ بسیج متخلق به اخلاق اسلامی است، اما ریاکار نیست؛ بسیج در کار آباد کردن دنیا است، اما خود اهل دنیا نیست. این شد یک فرهنگ. فرهنگ بسیجی یعنی آن مجموعه‌ی معرفت‌ها و روش‌ها و منش‌هایی که می‌تواند مجموعه‌های عظیمی را در ملت به وجود بیاورد که تضمین‌کننده‌ی حرکت مستقیم و پایدار اسلامی آن ملت باشند. این یک تفکر است؛ در ذهن هم نیست، در خارج و در عینیت وجود دارد." (بیانات رهبر انقلاب در دیدار اقشار نمونه‌ی بسیج سراسر کشور، ۱۳۹۰/۹/۶)

مدل مفهومی پژوهش

مدل مفهومی پژوهش روابط بین متغیرهای پژوهش را نشان می دهد.

نمودار شماره ۱: الگوی مفهومی پژوهش

تجزیه و تحلیل داده ها و یافته های پژوهش

تحلیل توصیفی پاسخ دهندگان

جدول شماره ۲: توزیع پاسخ دهندگان بر اساس مدرک تحصیلی

مدرک تحصیلی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
دیپلم و فوق دیپلم	۲۵	۶۲.۵	۶۲.۵
کارشناسی و کارشناسی ارشد	۱۲	۳۰	۹۲.۵
دکترای تخصصی	۳	۷.۵	۱۰۰
کل	۴۰	۱۰۰	۱۰۰

بر اساس جدول فوق از کل پاسخ دهندگان بیشترین تعداد یعنی ۶۲.۵ درصد دارای مدرک دیپلم و فوق دیپلم و کمترین تعداد معادل ۷.۵ مدرک تحصیلی دکتری و دکترای تخصصی و ۳۰ درصد مدرک کارشناسی و کارشناسی ارشد هستند.

جدول شماره ۳: توزیع پاسخ دهندگان بر اساس درجه

درجه	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
افسر جزء	۲۰	۵۰	۵۰
افسر ارشد	۱۴	۳۵	۸۵
امرا (سردار)	۶	۱۵	۱۰۰
کل	۴۰	۱۰۰	۱۰۰

بر اساس جدول فوق از کل پاسخ دهندگان بیشترین تعداد یعنی ۵۰ درصد افسر جزء و کمترین تعداد معادل ۳۵ درصد افسر ارشد و ۱۵ درصد امرا (سردار) هستند.

جدول شماره ۴: توزیع پاسخ دهندگان بر اساس سابقه خدمت

سابقه	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۵ سال	۳	۷.۵	۷.۵
۱۰ سال	۵	۱۲.۵	۲۰
۱۵ سال	۷	۱۷.۵	۳۷.۵
۲۰ سال	۱۰	۲۵	۶۲.۵
۲۵ سال به بالا	۱۵	۳۷.۵	۱۰۰
کل	۴۰	۱۰۰	۱۰۰

بر اساس جدول فوق از کل پاسخ دهندگان بیشترین تعداد یعنی ۳۷.۵ درصد دارای سابقه کاری ۲۵ سال به بالا و کمترین تعداد معادل ۷.۵ درصد دارای سابقه کاری ۵ سال هستند. سوابق ۱۰ سال، ۱۵ سال و ۲۰ سال نیز به ترتیب دارای سابقه کاری ۱۲.۵، ۱۷.۵ و ۲۵ سال هستند.

بررسی تأثیر اشاعه فرهنگ بسیجی در مقابله با هژمونی آمریکا در سوریه در راستای پدافند غیرعامل

جدول ۵: نتایج حاصل از میانگین و انحراف استاندارد مؤلفه ها

ردیف	شاخص	تعداد سوال	میانگین کل	انحراف استاندارد	میانگین خطای استاندارد
۱	هژمونی سیاسی	۴۰	۱.۵۳	۰.۸۱۶	۰.۱۲۹
۲	هژمونی اقتصادی	۴۰	۱.۴۳	۰.۵۴۹	۰.۰۸۷
۳	هژمونی فرهنگی	۴۰	۱.۲۳	۰.۴۲۳	۰.۰۶۷
۴	هژمونی نظامی	۴۰	۱.۲۵	۰.۴۳۹	۰.۰۶۹

جداول تحلیلی فوق نشان می دهد که اعداد "تی" بدست آمده از آزمون تک متغیره ی "تی" در مورد شاخص ها همگی بالاتر از اعداد جدول آزمون "تی" هستند. در نتیجه، شاخص ها با درجه اطمینان ۹۵٪ مورد تأیید قرار می گیرند. نتایج حاصل از میانگین شاخص ها در جدول فوق نشان داده شده است.

جدول ۶: نتایج حاصل از میانگین شاخص ها (مؤلفه ها)

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار
ارتباط با خدا	۱.۵۸	۰.۷۳
اهل اخلاص در عمل	۱.۵۳	۰.۷۲
اهل کار برای رضای خدا	۱.۴۸	۰.۶۷
اهل گمنامی و بی نشانی	۱.۴۲	۰.۶۴
حضور در صحنه عمل	۱.۳۴	۰.۵۶
اهل عمل مجاهدانه	۱.۳۱	۰.۵۱
اهل زندگی شهادت طلبانه	۱.۲۹	۰.۴۷

فصلنامه مدیریت و پژوهش‌های دفاعی، سال چهاردهم، شماره ۷۹، پاییز و زمستان ۱۳۹۴

۰.۴۴	۱.۲۶	اهل تلاش عاشقانه و مومنانه
۰.۴۱	۱.۲۲	صاحب اراده و همت بلند
۰.۳۸	۱.۱۸	پیشرو بودن و خط شکنی
۰.۳۷	۱.۱۷	دغدغه‌مندی و مسئولیت‌پذیری
۰.۳۴	۱.۱۴	آرمان‌خواهی توأم با عمل‌گرایی
۰.۳۱	۱.۱۱	اهل بصیرت
۰.۲۸	۱.۰۹	دشمن شناس
۰.۲۴	۱.۰۶	نظم و انضباط
۰.۲۲	۱.۰۴	اعتدال‌گرایی
۰.۲۰	۱.۰۲	فعال و با نشاط
۰.۱۹	۱.۰۱	پاسدار خطوط فاصل

جداول تحلیلی فوق نشان می‌دهد که اعداد "تی" بدست آمده از آزمون تک متغیره‌ی "تی" در مورد شاخص‌ها همگی بالاتر از اعداد جدول آزمون "تی" هستند. در نتیجه، شاخص‌ها با درجه اطمینان ۹۵٪ مورد تأیید قرار می‌گیرند. نتایج حاصل از میانگین شاخص‌ها در جدول فوق نشان داده شده است.

جدول ۷: نتایج حاصل از ضریب اهمیت شاخص‌های هژمونی آمریکا

ر	میانگین کل / ضریب اهمیت (%)	مؤلفه
۱	۱.۵۳	هژمونی سیاسی
۲	۱.۴۳	هژمونی اقتصادی
۳	۱.۲۳	هژمونی فرهنگی
۴	۱.۲۱	هژمونی نظامی

جدول ۸: نتایج حاصل از ضریب اهمیت شاخص های فرهنگ بسیجی

رتبه	میانگین کل / ضریب اهمیت (%)	مؤلفه
۱	۱.۵۸	ارتباط با خدا
۲	۱.۵۳	اهل اخلاص در عمل
۳	۱.۴۸	اهل کار برای رضای خدا
۴	۱.۴۲	اهل گمنامی و بی نشانی
۵	۱.۳۴	حضور در صحنه عمل
۶	۱.۳۱	اهل عمل مجاهدانه
۷	۱.۲۹	اهل زندگی شهادت طلبانه
۸	۱.۲۶	اهل تلاش عاشقانه و مومنانه
۹	۱.۲۲	صاحب اراده و همت بلند
۱۰	۱.۱۸	پیشرو بودن و خط شکنی
۱۱	۱.۱۷	دغدغه مندی و مسئولیت پذیری
۱۲	۱.۰۹	آرمان خواهی توأم با عمل گرایی
۱۳	۱.۰۴	اهل بصیرت
۱۴	۱.۰۶	دشمن شناس
۱۵	۱.۰۲	اعتدال گرایی
۱۶	۱.۰۱	پاسدار خطوط فاصل
۱۷	۰.۸	نظم و انضباط
۱۸	۰.۹	فعال و با نشاط

بر اساس نتایج حاصل از پژوهش مدل زیر با تعیین سهم تأثیر هر یک از شاخص ها و نیز میانگین کل تأثیرگذاری شاخص ها بر هژمونی آمریکا ارائه شده است.

نتایج و یافته‌ها

با توجه به نتایج جداول مشخص می‌شود که عوامل مؤثر بر هژمونی آمریکا در سوریه عبارتند از: شاخص‌های اهل ارتباط با خدا، اهل اخلاص در عمل، اهل کار برای رضای خدا، اهل گمنامی و بی‌نشانی، اهل حضور در صحنه، اهل عمل مجاهدانه، اهل زندگی شهادت طلبانه، اهل تلاش عاشقانه و مومنانه، صاحب اراده و همت بلند، پیشرو

جدول ۹: نتایج حاصل از تأثیر شاخص‌های فرهنگ بسیجی بر هژمونی آمریکا در سوریه

مؤلفه	تأثیر کم	خیلی مؤثر
ارتباط با خدا	۱۲	۸۸
اهل اخلاص در عمل	۱۵	۸۵
اهل کار برای رضای خدا	۱۶	۸۴
اهل گمنامی و بی‌نشانی	۷	۹۳
حضور در صحنه عمل	۵	۹۵
اهل عمل مجاهدانه	۸	۹۲
اهل زندگی شهادت طلبانه	۱۱	۸۹
اهل تلاش عاشقانه و مومنانه	۱۳	۸۷
صاحب اراده و همت بلند	۶	۹۴
پیشرو بودن و خط‌شکنی	۱۴	۸۶
دغدغه‌مندی و مسئولیت‌پذیری	۱۱	۸۹
آرمان‌خواهی توأم با عمل‌گرایی	۸	۹۲
اهل بصیرت	۵	۹۵
دشمن‌شناس	۸	۹۲
نظم و انضباط	۱۲	۸۸
اعتدال‌گرایی	۱۱	۸۹
فعال و با نشاط	۱۰	۹۰
پاسدار خطوط فاصل	۱۳	۸۷
کل	۱۰.۱۲۵	۸۹.۸۷۵

بررسی تأثیر اشاعه فرهنگ بسیجی در مقابله با هژمونی آمریکا در سوریه در راستای پدافند غیرعامل

بودن و خط شکنی، دغدغه‌مندی و مسئولیت‌پذیری، آرمان‌خواهی توأم با عمل‌گرایی، اهل بصیرت، دشمن‌شناس، نظم و انضباط، اعتدال‌گرایی، فعال و با نشاط، پاسدار خطوط فاصل. این شاخص‌ها نشان می‌دهند که متغیر مستقل یعنی شاخص‌های اشاعه فرهنگ بسیجی در قالب اقدامات پدافند غیرعامل بر شاخص‌های متغیر وابسته یا همان هژمونی آمریکا تأثیر می‌گذارد. جدول ۹ نشان دهنده میزان تأثیر هر یک از متغیرها بر هژمونی آمریکا است.

نتایج پاسخ‌ها در جدول شماره ۹ نشان می‌دهد که با توجه به اهمیت و سهم تأثیر هر یک از مؤلفه‌ها از دیدگاه پرسش‌شوندگان، ۸۹.۸۷۵ درصد از پاسخ‌دهندگان تأثیر اشاعه فرهنگ بسیجی را بر هژمونی آمریکا در سوریه خیلی زیاد دانسته و تنها ۱۰.۱۲۵ درصد تأثیر آن را کم می‌دانند.

پاسخ به پرسش اصلی پژوهش

پرسش اصلی پژوهش:

آیا اشاعه فرهنگ بسیجی به عنوان یک اقدام پدافند غیرعامل در سوریه موجب کاهش هژمونی آمریکا می‌شود؟

جدول شماره ۱۰: نتایج بررسی پرسش اصلی به عنوان عوامل مؤثر بر نقش اشاعه فرهنگ بسیجی

در مقابله با هژمونی آمریکا

مؤلفه	تأثیر کم	خیلی مؤثر	مؤلفه	تأثیر کم	خیلی مؤثر
ارتباط با خدا	۱۲	۸۸	پیشرو بودن و خط شکنی	۱۴	۸۶
اهل اخلاص در عمل	۱۵	۸۵	دغدغه‌مندی و مسئولیت‌پذیری	۱۱	۸۹
اهل کار برای رضای خدا	۱۶	۸۴	آرمان‌خواهی ...	۸	۹۲
اهل گمنامی و بی‌نشانی	۷	۹۳	اهل بصیرت	۵	۹۵
حضور در صحنه عمل	۵	۹۵	دشمن‌شناس	۸	۹۲
اهل عمل مجاهدانه	۸	۹۲	نظم و انضباط	۱۲	۸۸
اهل زندگی شهادت طلبانه	۱۱	۸۹	اعتدال‌گرایی	۱۱	۸۹
اهل تلاش عاشقانه و مومنانه	۱۳	۸۷	فعال و با نشاط	۱۰	۹۰
صاحب اراده و همت بلند	۶	۹۴	پاسدار خطوط فاصل	۱۳	۸۷
کل	۱۰.۲۷۷	۸۹.۷۲۳			

به موجب نتایج حاصل از پژوهش اشاعه شاخص‌های بسیجی با ۸۹.۷۲۳ درصد تأثیر بسیاری را در راستای مقابله با هژمونی آمریکا در سوریه دارد.

حال نقش هر کدام از عوامل فوق در قالب پرسش‌های فرعی بررسی و تحلیل می‌شود.

پاسخ به پرسش‌های فرعی

پرسش فرعی اول: فرهنگ بسیجی مبتنی بر چه شاخص‌هایی است؟

با توجه به نتایج حاصل از پژوهش شاخص‌های فرهنگ بسیجی با توجه به ضرایب اهمیت عبارتند از:

جدول شماره ۱۱: نتایج حاصل از پژوهش شاخص‌های فرهنگ بسیجی با توجه به ضرایب اهمیت

مؤلفه	میانگین کل / ضریب اهمیت (%)	مؤلفه	میانگین کل / ضریب اهمیت (%)
ارتباط با خدا	۱.۵۸	پیشرو بودن و خط شکنی	۱.۱۸
اهل اخلاص در عمل	۱.۵۳	دغدغه‌مندی و مسئولیت‌پذیری	۱.۱۷
اهل کار برای رضای خدا	۱.۴۸	آرمان‌خواهی توأم با عمل‌گرایی	۱.۰۹
اهل گمنامی و بی‌نشانی	۱.۴۲	اهل بصیرت	۱.۰۴
حضور در صحنه عمل	۱.۳۴	دشمن‌شناس	۱.۰۶
اهل عمل مجاهدانه	۱.۳۱	اعتدال‌گرایی	۱.۰۲
اهل زندگی شهادت طلبانه	۱.۲۹	پاسدار خطوط فاصل	۱.۰۱
اهل تلاش عاشقانه و مومنانه	۱.۲۶	نظم و انضباط	۰.۸
صاحب اراده و همت بلند	۱.۲۲	فعال و با نشاط	۰.۹

بررسی تأثیر اشاعه فرهنگ بسیجی در مقابله با هژمونی آمریکا در سوریه در راستای پدافند غیرعامل

پرسش فرعی دوم: شاخص های هژمونی آمریکا کدامند؟
با توجه به نتایج حاصل از پژوهش شاخص های هژمونی آمریکا با توجه به ضرایب اهمیت عبارتند از:

جدول شماره ۱۲: نتایج حاصل از پژوهش شاخص های هژمونی آمریکا با توجه به ضرایب اهمیت

مؤلفه	میانگین کل / ضریب اهمیت (%)
هژمونی سیاسی	۱.۵۳
هژمونی اقتصادی	۱.۴۳
هژمونی فرهنگی	۱.۲۳
هژمونی نظامی	۱.۲۱

نمودار شماره ۲: مدل عملیاتی پژوهش در خصوص تأثیر فرهنگ بسیجی بر هژمونی آمریکا در

سوریه

نتیجه گیری نهایی

یافته های پژوهش حاکی از آن است که ۸۹.۷۲۳ درصد از پاسخ دهندگان تأثیر خیلی زیادی برای اشاعه شاخص های فرهنگ بسیجی بر هژمونی آمریکا قائل هستند و تنها ۱۰.۲۷۷ درصد از آنها تأثیر آن را کم می دانند. میانگین کل ضریب اهمیت شاخص های اشاعه فرهنگ بسیجی بر هژمونی آمریکا نیز ۱.۲۳ درصد است. در خصوص پرسش های فرعی اول و دوم پژوهش نیز ۱۸ شاخص برای اشاعه فرهنگ بسیجی و ۴ شاخص برای هژمونی آمریکا برشمرده شد که شرح آن در جداول شماره ۱۱ و ۱۲ آمده است.

منابع اینترنتی فارسی

- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۷۷/۹/۲)، بیانات معظم له در دیدار گروه کثیری از پاسداران و بسیجیان به مناسبت میلاد امام حسین(ع) و روز پاسدار ، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۸۴/۶/۲)، بیانات مقام معظم رهبری در میدان صبحگاه ستاد نیروی مقاومت بسیج ، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۸۴/۳/۵)، بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار دانشجویان بسیجی ، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۱۳۹۰/۹/۶)، بیانات رهبر انقلاب در دیدار اقشار نمونه ی بسیج سراسر کشور ، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۸۴/۹/۷)، در دیدار مقام معظم رهبری با هزاران نفر از بسیجیان سراسر کشور ، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۸۸/۹/۴)، بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمع کثیری از بسیجیان کشور ، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۷۱/۴/۲۲)، بیانات مقام معظم رهبری در جمع فرماندهان نیروهای مقاومت بسیج سراسر کشور ، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/

- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۸۴/۶/۲)، بیانات مقام معظم رهبری در میدان صبحگاه ستاد نیروی مقاومت بسیج، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۱۳۸۹/۹/۴)، بیانات مقام معظم رهبری در جمع ۱۱۰ هزار بسیجی در روز عید غدیر، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۸۹/۸/۲)، بیانات مقام معظم رهبری در دیدار هزاران نفر از بسیجیان استان قم، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۸۴/۳/۵)، بیانات مقام معظم رهبری در دیدار دانشجویان بسیجی، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۱۳۷۶/۹/۵)، بیانات مقام معظم رهبری در جمع بسیجیان به مناسبت هفته بسیج، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۱۳۶۹/۴/۵)، بیانات مقام معظم رهبری در جمع بسیجیان، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۷۱/۸/۲۷)، بیانات مقام معظم رهبری در دیدار فرماندهان «بسیج» سراسر کشور، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۷۷/۷/۱۴)، بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از جهادگران جهاد سازندگی، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۷۸/۱۰/۶)، بیانات مقام معظم رهبری در مراسم دیدار گروه کثیری از سپاهیان و بسیجیان در مشهد، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۸۹/۸/۲)، در دیدار مقام معظم رهبری با هزاران نفر از بسیجیان استان قم، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، (۶۸/۴/۶)، سخنرانی مقام معظم رهبری در مراسم بیعت جمع کثیری از بسیجیان نمونه، قابل دریافت به آدرس: www.leader.ir/
- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، (۶۷/۹/۲)، صحیفه نور، جلد ۲۱، ص ۱۹۴، قابل

دریافت به آدرس: www.imam-khomeini.ir

• مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، (۶۷/۹/۲)، صحیفه نور، جلد ۲۱، ص ۱۹۵، قابل

دریافت به آدرس: www.imam-khomeini.ir

منابع لاتین

- El-Malek, Talaat. (2015). The global partnership for effective development cooperation: origins, actions and future prospects (P.21).
- Fues, Thomas, & Jiang Ye (Eds.). (2014). The United Nations Post-2015 Agenda for Global Development: Perspectives from China and Europe (p.11).
- Holzapfel, Sarah, & Heiner Janus. (2015). Improving education outcomes by linking payments to results: An assessment of disbursement-linked indicators in five results-based approaches (p.13).
- Janus, Heiner, & Niels Keijzer. (2015). Big results now? Emerging lessons from
- Pel-Milagrosa, Aimée. (2014). Micro and small enterprise upgrading in the Philippines: The role of the entrepreneur, enterprise, networks and business results-based aid in Tanzania (p.32).
- Santa Cruz Melgarejo. (2014). Reducing emissions from deforestation and forest (p.41).